

DONAȚIA MARIA STEURER MOȚATU ȘI LEONIDA MOȚATU LA MUZEUL DE ARTĂ ROMAN

MINODORA URSACHI

Muzeul de Artă din Roman este posesorul unor importante lucrări de artă grație donațiilor primite în timp de la anumiți oameni care din dragoste pentru aceste locuri au oferit parte din operele create sau colecționate.

Una dintre acestea provine de la familia Maria Steurer Moțatu și Leonida Moțatu din București șconstituită din 60 de lucrări: pictură, grafică, sculptură mică semnate artiștii Maria Ciurdea Steurer, Iosef Steurer, părinții donatoarei, și de Maria Steurer Moțatu.

Născută la Roman, Maria Ciurdea (1878-1967) manifestă din copilărie înclinații pentru desen, moștenite probabil de la tatăl său care sculpta în lemn diferite obiecte casnice. După terminarea cursurilor școlii primare și celei profesionale se înscrie la Academia de Belle Arte din București, pe care o absolvă în 1903, fiind colegă cu Jean Steriade, C. Ressu, A. Baltazar, Th. Sion. Aici a trezit interesul profesorilor care-i recunosc însușirile deosebite, munca și seriozitatea cu care lucra, ceea ce îi va aduce mai multe mențiuni și o medalie de bronz.

Pentru adâncirea formării sale profesionale, între anii 1903-1905 unnează, la München, cursurile de pictură ale Școlii AS-Be, unde îl cunoaște și pe viitorul ei soț, pictorul Iosef Steurer, cu care în 1911 se reîntoarce în țară și începe activitatea artistică. În 1914 deschide prima expoziție personală, iar în 1916 participă la Salonul femeilor pictorițe.

Pentru activitatea artistică desfășurată de-a lungul a mai bine de jumătate de secol, în 1956, artista a primit Ordinul Muncii cls. a III-a.

Valoarea artistică a operei sale a fost deseori remarcată și apreciată în presa vremii: *“D-na Steurer Ciurdea... e bună desenatoare ce știe să tragă din câteva linii profilurile pline de viață și expresie. Calitatea acestora se resimte puternic și în picturile sale care par câteodată miște desenuri colorate”* (Viața artistică, an I, nr. 1, 1 martie 1916).

Marele pictor și critic de artă Nicolae Tonitza o considera *“cel mai desăvârșit talent feminin din câte cunoaștem în clipa de față”* (Universul Literar, 20, dec. 1925).

Expoziția retrospectivă de pictură și grafică Maria Ciurdea Steurer, organizată în 1981 de Muzeul Colecțiilor de Artă București, a pus în lumină talentul și valoarea creației sale artistice, contribuind la înțelegerea unei artiste mai puțin cunoscută de mare public.

Dintre cele 19 lucrări donate (9 pictură, 10 grafică), 17 reprezintă genul preferat al artistei, cel portretistic. În galeria de portrete care reprezintă în special membrii familiei și a rudelor sale, chipurile **Vasile Ciurdea – 1903, Costică Ciurdea – 1905, Victoria, Maghieoala Popovici – 1919, Fetița cu porumbelul - 1925, Studenta Mia – 1929, Portret de copil (Costică Ciurdea)** sunt pictate în concepția și factura de lucru a școlii academice. În aceste lucrări se observă respectul artistei pentru desen, pentru efectele de clar-obscur, acuratețea și expresivitatea imaginii. Linia sigură, severă, conturează ferm trăsăturile fizionomice cât și profunzimea caracterizării psihologice. De pe fondul închis al lucrărilor se

desprind figuri umane în care se frământă gânduri, tristeți, meditații. Rafinamentul coloristic

Maria Ciordea Steurer
Costică Ciordea

Maria Ciordea Steurer
Fetita cu porumbelul

adăugat delicat fără umne de penel susține atmosfera generală sobră a acestora.

În stilul lucrării **Autoportret – 1936**, care prezintă imaginea unui chip cu priviri severe, înăsprit de boală și lipsuri materiale, se remarcă o interpretare apropiată de expresionism. Analiza psihologică intensă este obținută prin accentuarea pronunțată a trăsăturilor feței, expresivitatea ochilor și a gurii, în tonalitatea dominantă gravă a lucrării

Maria Ciordea Steurer
Autoportret

Maria Ciordea Steurer.
Mitică

Maria Ciurdea Steurer
Natalia Ciurdea

Maria Ciurdea Steurer
Sora mea

de albastru-gri.

În Natură moartă cu ploscă, pere, ulcior și pepene – 1948 artista acordă o atenție mai mare culorii și luminii. Formele sunt clare și conturate, dar linia este rezolvată pictural. Paleta este mai vie, cu armonii complexe, inundată de lumină.

Maria Ciurdea Steurer
Elena Ciurdea – mama artistei

Datate între anii 1901-1934, nouă lucrări de grafică dintre cele zece reprezintă ca și în pictură orizontul tematic predilect – portretul. Executate cu un desen elegant și energic, în cărbune și pastel, ele se remarcă prin profunzimea observației și dispoziția meditativă imprimată în expresia personajelor.

În unele lucrări volumele și contururile sunt obținute printr-un joc al cărbunelui, cu distribuiri bine studiate ale petelor de umbră și lumină, ca în lucrările **Miticuță, Mama mea, Elena Ciurdea**.

Pentru accentuarea reliefului formelor sau pentru mărirea efectelor de luminozitate, cărbunele este asociat cu pastelul sau creta albă: **Corturi la Sâmbăta de Sus, Olguța, Victoria Ciurdea, Elena Ciurdea, Lenuța**.

Natalia Ciurdea, Sora mea ilustrează posibilitățile artistei în mănuierea pastelului, tehnică care marca în acea vreme o adevărată modă.

Artist de origine austriacă, Iosef Steurer (1885-1971), pictor, desenator, sculptor, încetățenit în țara noastră chiar de la începutul carierei sale, este reprezentat cu 23 lucrări: 12 pictură, 1 desen și 10 sculptură mică.

Databile în perioada 1935-1961, uleiurile executate pe carton și desenul în cărbune îl reprezintă ca pe un pictor al interpretărilor realiste.

O zi rece de iarnă, cu scânteierea griurilor sensibile ale zăpezii, peisaje dominate de abundența vegetală a verii, tonică, de un verde răcoros, tonalitățile solare ale toamnei, ori evocarea toamnălor târzii

Iosef Steurer
Toamna

clară ce capătă unitate prin materialitatea substanței picturale, densă, vibrantă. Paleta vie, în care verdele și albastrul au întâietate, distribuită în tușe uneori largi, alteori mărunte, încorporează lumina emoțiilor și sentimentelor autorului.

Privind sculptura de mici dimensiuni, ea reprezintă obiecte de uz casnic (un vas cu toartă),

Iosef Steurer
Casă țărănească

mohorâte și umede, atmosfera miraculoasă a unor locuri de munte, dezlănțuirea furtunii, arhitectura unor căsuțe modeste de la țară, luminile înserării peste sat, corturi țigănești, sunt expresii ale stărilor de meditație legate de structurile și semnificațiile tainice ale naturii, de farmecul și autenticitatea așezărilor omenești.

Elementele peisajului sunt tratate sintetic într-o construcție

Iosef Steurer
Casă la țară

scrumieră cu bufniță, scrumieră dublă cu aplicații modelate puternic în relief; două sfeșnice împodobite, unul cu o figură omenească, iar celălalt cu himeră care formează din corpul lor structura obiectului), 3 portrete: **Indiană**, **Cap de bătrână**, **Miner**, cu diferite nuanțe ale expresiei, gravă, senină ori veselă; două măști, oameni obișnuiți, viguros caricaturizați.

Din punct de vedere al realizării tehnice, obiectele sunt lucrate prin modelare din pământ și lut ars, unele purtând semnătura autorului ori data

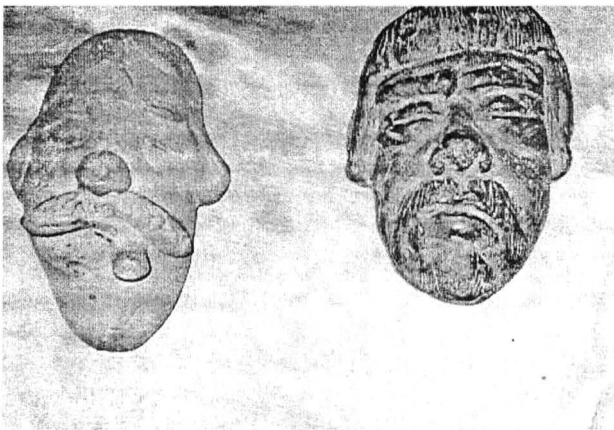

Iosef Steurer
Sculptură mică

executării, 1950-1960.

În reprezentarea lor sunt evidente calitățile definitorii genului în spirit popular practicat de Iosef Steurer – stilizare, vigoare și tendință spre esențializare.

“Verva frustă a stilizării figurilor e firească, naivitatea soluțiilor de modelaj e sinceră, savoarea folclorică e autentică” apreciază Anca Arghir în *Informația*, 1959 (Camet plastic Maria Ciurdea, Iosef Frederic Steurer).

Iosef Steurer
Sculptură mică

Iosef Steurer
Sculptură mică

Crescută într-o atmosferă de sensibilitate și sinceritate artistică, donatoarea Maria Steurer Moțatu (1906-1987) duce mai departe tradițiile familiei, devenind “o artistă cu o veritabilă și discretă prezență în pictura noastră (Dan Grigorescu, **Realitate și fantezie**, cronică plastică, *România Liberă*, 1981). A absolvit Academia de Arte Frumoase, promoția 1933 și Facultatea de Litere și Filozofie, practicând pe lângă munca de profesor și pe cea de artist plastic.

Maria Steurer Moțatu
Autoportret

Membră a Cenaclului Artelor Frumoase “Ion Andreescu”, din anul 1956, expune aproape la toate expozițiile colective organizate în București și în țară.

În anul 1963 prezintă prima expoziție personală, după care urmează altele zece. Are lucrări în străinătate, la Academia Română, muzee și colecții particulare. Multe dintre ele au fost reproduse în revistele de pedagogie și în diverse publicații.

Din propria creație, artista a donat Muzeului de Artă 18 lucrări de grafică. Datate între anii 1961-1980, ele reflectă varietatea temelor sale, selectate din lumea

înconjurătoare.

Maria Steurer Moțatu
Soțul meu

Maria Steurer Moțatu
Sanda cu viola

– portrete, peisaje, compoziții, flori, naturi statice – cărora le-a imprimat expresia proprie viziunii sale.

În **Portret de femeie, Gabi, Tipograf** de la Mănăstirea Neamț, **Victoria Ciurdea, Soțul meu, Sanda cu viola, Autoportret**, executate în cărbune, cu o linie puternic reliefată, cu efecte plăcute de ecleraj, sunt bine precizate trăsăturile fizice caracteristice cât și o adâncă pătrundere psihologică.

Cu sensibilitate și căldură sunt redată cele două acuarele **Pictorița Maria Ciurdea Steurer și Pictorul Iosif Steurer**, în care tonurile potolite, delicate, contribuie la punerea în valoare a expresivității liniei.

O construcție clară, în alb și negru, cu un simț pentru linia ce sugerează ținuta și

Maria Steurer Moțatu
Pictorul Iosif Steurer

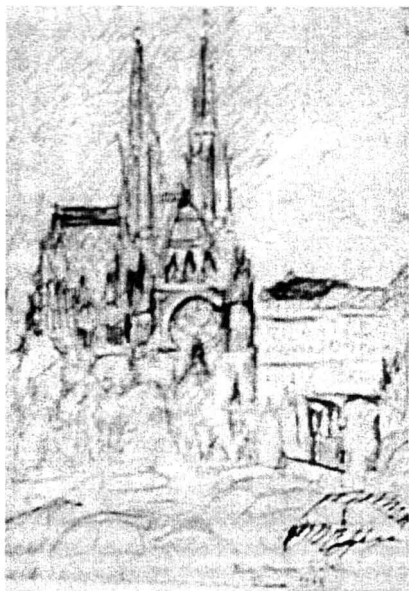
gestul personajului întâlnim în compoziția **Gospodina**.

Acuarele **Peisaj la Vovidenie – P. Neamț, Înaltă tensiune, Peisaj – Roman**, cărbune, **Viena, Creioane colorate** surprind pitorescul și specificul locurilor străbătute într-o lumină transparentă, calmă.

Particularitățile acuarelei sunt evident folosite de artistă și în lucrările **Ridichi de lună, Compoziție cu mere, Căniță verde cu flori, Lalele**. Suavitatea culorii, vibrația ei proaspătă, plină de viață, se acordează compoziției.

Donația mai cuprinde un album cu fotografii în alb-negru a creației artiștilor Maria Ciurdea Steurer, Iosif Steurer, aspecte de la vernisajele expozițiilor Maria și Leonida Moțatu, precum și fotocopii după cronicile de artă apărute în publicațiile vremii: *Facla*,

Rampa, Viața artistică, Universul Literar, Clipa. Executat de artistul fotograf Leonida Moțatu (1911-1988), membru al Asociației artiștilor fotografi din România, cu peste 6 expoziții personale organizate, albumul contribuie la întregirea imaginii asupra orizontului creator și gândirii plastice a artiștilor respectivi.

Maria Steurer Moțatu
Votiff – Kircho - Viena

**La donation de la Maria Steurer Moțatu et
du Leonida Moțatu
au Musée d'Arte de Roman
- Résumé -**

L'article traite une donation provenant de la Maria Steurer Moțatu et du Leonida Moțatu. Cette donation est composée de 60 ouvrages: peinture, graphique et petite sculpture qui sont signés des artistes Maria Steurer Moțatu, Iosef Steurer, les parents de la donatrice et de la Maria Steurer Moțatu.